

V.- Överväganden och slutsatser godkända av kommissionen

Överväganden:

I.- Om vittnesmål och andra inhämtade bakgrundsfaktorer.

Det är ett faktum att hundratals barn i Chile har ryckts från sina föräldrar och blivit bortadopterade särskilt till utlandet. Det är en sanning som inte kan motsägas och som styrkts av vittnesmål från alla de personer som kallats att delta i målet.

Ingen av aktörerna kunde tvivla på det faktum att barn försvann vid födelsen samt att detta var en återkommande praxis under hela 1900-talet. Detta skedde på grund av brister vad gäller sjukhusen, avsaknaden av ett optimalt födelseregister och förekomsten av grupper som agerade samordnat i syfte att lägga beslag på underåriga, särskilt om deras mödrar var i en utsatt situation.

Att barn försvann var en realitet för kvinnor i hela landet som led av fattigdom eller som saknade ett stödjande nätverk. De olika organisationer som yttrade sig inför Kommissionen (*Hijos y Madres del Silencio [Tystnadens mödrar och barn]* och civilsamhällesorganisationen *Nos Buscamos [Vi söker varandra]*) ansåg båda att en stor andel av offren var ensamstående kvinnor som ibland även hade många barn och var från landsbygden.

Man använde sig av olika metoder. Det vanligaste sättet var att få modern att tro att sonen eller dottern hade avlidit och på så sätt undvek man senare klagomål eftersom föderskan blev övertygad om att hon stod inför ett faktum.....

.....som var oåterkalleligt och som inte ifrågasattes. Man lämnade inte över den nyföddas kvarlevor till dem, inte heller födelsebevis, registrering av födelsen eller dödsbevis.

Enligt vad som förklarades var det många personer som var inblandade i bedrägeriet, bland andra läkare, övrig sjukvårdspersonal, folkbokföringsregistret och organisationer som agerade samordnat utanför sjukhusmiljön. Syftet var att sedan överlämna de bortförda underåriga till familjer som skulle bli deras framtida föräldrar. På detta sätt samverkade offentliga organ och privata organisationer i dessa operationer.

Det första vittnesmål som inhämtades var från Nicole Lissete Gillaume Donoso som år 1992 kom till sjukhuset San Borja Arriarán för att föda sin andra dotter. Hon var gravid ungefär i åttonde månaden. Hon berättar att "När jag kom blev jag undersökt av två läkare (jag har alltid undrat varför de var så intresserade av mitt efternamn). En av dem, den äldste av läkarna, sade till den andre att jag skulle till STOPP (än i dag vet ingen vad det betyder) och att han inte skulle fylla i blanketten. De skickade mig till vänstra sidan av förlossningsavdelningen. Vid min förra förlossning skickade de mig till den motsatta sidan. De lämnade mig ensam i ett litet rum där en sjuksköterska gav mig dropp: efter det började jag känna mig mycket sömning och jag började att se suddigt. Jag urskilde inte ansikten bara siluetter och allt försvann bland moln. När min dotters förlossning började fördes jag till en kirurgavdelning där en man – eftersom jag inte såg klart hörde jag det på hans röst – lyfte upp min överkropp så att jag nästan satt upp och en kvinna lyfte upp mitt huvud och gav mig en örfil. Jag kommer bara ihåg ljudet, de sade att jag måste prata med dem och de nöp mig i vänster arm och medan jag sov kände jag hur min dotter föddes och jag hörde henne gråta. Sedan vaknade jag och drucknade i kräkningar. Då var jag i en mycket trång korridor med en kvinna som var klädd i något blått. Hennes ansikte såg jag inte så bra eftersom allting fortfarande var suddigt. Hon stod vid min sängs fotända och jag bad att få dit min dotter. Hon skrek till mig "OM DU VET ATT HON ÄR DÖD VARFÖR BER DU OM HENNE OCH GRÅT INTE OCH STÄLL INTE TILL MED EN SKANDAL". "Jag svimmade och när jag vaknade fanns en annan kvinna där som skrek "GRÅT INTE, DIN DOTTER KOMMER ATT TJÄNA VETENSKAPEN, INGEN ANNAN KVINNA KOMMER ATT UPPLEVA DET, DESSUTOM ÄR DU UNG OCH DU KOMMER ATT FÅ FLER BARN OCH DU HAR EN DOTTER SÅ NU KAN DU ÄLSKA HENNE ÄNNU MER." Jag kommer inte heller ihåg hennes ansikte, jag vet att hennes kläder var ljusa och att hon var lite längre. De gav mig något i droppet och jag somnade. Under tiden sade en sjuksköterska till min familj att allt var bra och att flickan och jag mådde bra. Efter en stund kommer en man klädd i blått ut och säger till min make att min dotter dog och att mitt tillstånd var allvarligt eftersom de gjort en SKRAPNING."

Detta vittnesmål var det första av många andra som inhämtades och de visar upp ett gemensamt mönster, nämligen att det alltid finns organiserade grupper som när de agerar utnyttjar offrens försvarslöshet. Förlossning är en superkänslig händelse för alla kvinnor, något som i allmänhet medför att de känslomässigt och fysiskt inte är fullt kapabla. När det gäller dessa brott utnyttjade gärningsmännen detta tillstånd och agerade obarmhärtigt. Dessutom utnyttjade de den smärta som de nyförlösta kvinnorna upplevde.

Nicoles fall visar dessutom att bortrövandet av underåriga historiskt sett inte bara praktiserades.....

.....under militärdiktaturen, något som antytts av många. Bortrövandet av underåriga överskrider historiska gränser och det förefaller som om det rör sig om väldigt lönsamma affärer för olika maffiagrupper som under lång tid dessutom utnyttjade bristen på reglering av adoptioner till utlandet.

Närmare bestämt så fanns det ingen reglering av underårigas resor till utlandet fram till 1988. Detta gav upphov till ett scenario som främjade att många underåriga fråntogs sin mor för att sändas utomlands. När man har lyssnat på mödrar som adopterat från utlandet bekräftar en del av dem att de trodde att processen var i överensstämmelse med den i Chile gällande lagstiftningen och att de faktiska mödrarna hade samtyckt till att lämna från sig vårdnaden om sina barn. Handläggningen av adoptionen genomfördes inte i hemlandet och den reglerades av lagstiftningen i det land som medgav adoption. Denna process måste de blivande adoptanterna gå igenom hos dem som beviljade godkännandet.

Enligt historikern Karen Alfaro förekom det redan under 60- och 70-talet anklagelser i media om att organiserade grupper sysslade med trafficking av nyfödda. Det var ett tema som hade viss fog för sig men tyvärr föreföll det som om staten inte förstod. Hon berättar att under den period som hon undersökte fanns det endast 585 underåriga registrerade alltmedan organisationer talade om mer än fem tusen barn som korsade gränser för att bli adopterade.

En riksdagsledamot, tillika ledamot av Kommissionen, berättade att hon tillbringade tre dagar på sjukhuset San Borja Arriarán för att bevaka en mor som ville adoptera bort sitt barn legalt. Hon kunde konstatera att flera personer som ville ta ifrån henne barnet började besöka henne och trakassera henne. Hon uppger likaså att hon kunde styrka att barnet överlämnades till den institution som skulle ta hand om det medan adoptionsprocessen formaliserades. Hon är säker på att, om nämnda inställning inte hade förelegat, skulle fallet ha kunnat få ett annat slut.

De som drabbats av försvinnandena berättade för Kommissionen om de många problem de haft för att lokalisera sina barn eller vice versa. Sökandet efter dokument blir allt svårare eftersom det inte finns akter, kliniska journaler har försvunnit och det går inte att få tillgång till register. Det förekommer till och med oväntade regelbrott, till exempel historien om ett barn som skrevs ut från sjukhuset och som sedan skrevs in tre gånger.

I vilket fall, och trots att mötet mellan mödrar och familjer som skiljdes åt är en långsam process, arbetar staten med att komma framåt på detta område. Faktum är att SENAME [Nationella myndigheten för barn och unga] sedan år 2010 har ett program kallat "Busqueda de Origenes" [Sökandet efter ursprunget] som har lyckats lösa nästan 6 % av de fall som anmälts. Av 2.206 eftersökningar fick 134 ett positivt avslut eftersom man lyckades finna den sökandes ursprung.

Kriminalpolisen har även gjort utredningar som definitivt hjälper de familjer som kämpar för att.....

....återse sina kära. Kriminalpolisen har de facto beslutat att bilda en speciell arbetsgrupp som administrativt leds av kriminalpolisens brigad mot brott mot de mänskliga rättigheterna. Det är den enda grupp i Iberoamerika som ägnar sig åt att utreda händelser som är övergrepp avseende personers grundläggande rättigheter eller som skulle kunna kränka dessa. Den person som gör en anmälan kan kontakta denna avdelning.

Justitie- och ministeriet för mänskliga rättigheter har tillsammans med Rättsmedicinsk Service genomfört en teknisk, juridisk och resursmässig analys som kommit till den slutsatsen att det är möjligt att, vid sidan av de databaser som finns, skapa en databas med genetiska spår som gör det möjligt att identifiera blodsband i de fall då man bedömer att det under adoptionsprocessen eventuellt har skett överträdelser av reglerna även om dessa ännu inte har lagförts.

Den åtgärd som aviserats av ministern Hernán Larraín grundar sig på humanitära skäl och statens skyldighet att ge svar vad gäller detta tema. Det rör sig om en databas med ett register över olika genetiska spår som särskilt avser barn som letar efter sina föräldrar och föräldrar som letar efter sina barn samt deras släktingar.

Närmare bestämt kommer man kunna lägga in genetiska spår i denna databas utan beslut från domstol. Man kommer även att kunna söka efter träffar utan beslut av domstol. Därigenom kan man komma över motståndet hos många barn som letar efter sina biologiska föräldrar mot att starta en juridisk process som skulle kunna få konsekvenser för deras adoptivföräldrar.

Det skiljer sig från systemet ADN CODIS som skapats genom lag nummer 19.970 från år 2004. För att lägga in genetiska spår i detta system krävs att det finns beslut från åklagarmyndigheten eller domare inom ramen för en brottsutredning.

Hälsovårdsministeriet har också åtagit sig att fortsätta att ta emot ansökningar om utredning till och med även efter det att Utredningskommittén avslutat sitt arbete. Man funderar på att ta fram ett nytt arkiv som vänder sig till vuxna som söker sina mödrar (som bortfördes efter en lång tid på sjukhuset och/eller som överflyttades till hälsovårdsinrättningar).

Hälsovårdsministern – Emilio Santelices – tog tidigare upp möjligheten att sjukhus och/eller verksamheter i de fall då man inte hittat någon information bör överlämna ett formellt dokument med bakgrundsfakta som förklarar denna situation. Därigenom har personen en handling som tillåter honom/henne att fortsätta att hävda sina krav inom rättsväsendet.

Det är otvivelaktigt att, så som Nationella institutet för mänskliga rättigheter tar upp, dessa allmänna eller systematiskt framtvungade försvinnanden utgör ett brott mot mänskligheten enligt definitionen i tillämplig internationell rätt samt att detta medför lagstadgade påföljder....

.....enligt tillämplig internationell lagstiftning. Detta är inte något exceptionellt utan något som praktiserats under lång tid och under olika regeringar.

Ett framtvingat försvinnande av personer strider mot många av de väsentliga rättigheter en person har. Av detta skäl är det lämpligt att kräva att den chilenska staten fortsätter att vidta alla de åtgärder som är möjliga för att hjälpa de tusentals chilensare som ännu söker efter sitt ursprung eller som helt enkel behöver återfå det barn som togs ifrån dem med tvång och mot deras vilja.

Som redan sagts är det visst att regelvidrig och/eller illegal adoption och därmed följande kränkningar av grundläggande rättigheter förekom i Chile under 1950-talet fram till 2000-talet. Detta uppstod eftersom det inte fanns något system som garanterade de adopterade barnens rättigheter gentemot privata och internationella institutioner som medverkade i adoptionsprocesserna och som styrdes av sina egna ekonomiska intressen.

Att de här två faktorerna sammanföll möjliggjorde att det uppstod illegala sammanslutningar av yrkesutövare inom hälso- och sjukvården, bland adoptionsrådgivare och till och med bland offentliga tjänstemän som verkade under "legal" flagg inom ramen för internationell trafficking med chilenska barn. De tog ifrån dem deras mödrar och förorsakade de drabbade familjerna skador som inte kan repareras.

I dag är det inte möjligt att helt säkert ange siffror på hur många personer som adopterats illegalt. Detta beror huvudsakligen på att det inte finns register som redovisar adoptioner inom landet (det finns bara register över internationella adoptioner) samt på att staten enbart agerat som mottagare av ansökningar, det vill säga av "ansökningar från en part" i stället för att agera i tjänsten. Då blev hälso- och sjukvården, folkbokföringen och SENAME veritabla hinder i processerna för sökandet efter ursprunget. Det enda man vet är att 10 000 personer, som uppger att de är offer för illegal adoption, har vänt sig till organisationen Hijos y Madres del Silencio för att få vägledning på området.

Ovanstående visar utan tvivel på att staten som helhet har ett ansvar när det gäller bristande service. Och tyvärr kan detta inte drabba de tjänstemän som var ansvariga på den tiden, dock med förbehåll för det straffansvar som skulle kunna utdömas av domstolar.

I vilket fall kan man utvärdera kvalitet och hållbarhet i de aktuella blanketterna för hälsa, identitetregistrering och adoption inom området hos hälsovården, folkbokförings- och identitetsregistret och SENAME:s nationella service.

Vad gäller detta kan man fråna hälsovårdsministerns föredragning den 15 april innevarande år dra den slutsatsen att nya blanketter för att registrera barn som fötts levande gäller sedan år 2013. Blanketterna i fråga gör det obligatoriskt att.....

....ha ett system som registrerar fortlöpande och som är obligatoriskt inom alla hälsovårdinrättningar, sjukhus, kliniker ect. Trots detta kan man emellertid konstatera att det till dags dato finns stora brister när det gäller den faktiska användningen inom de olika hälsovårdsinrättningarna i landet.

Till exempel kan man konstatera att det finns sjukhus, bland andra Cabildo, som inte har tillgängliga uppgifter från förlossningsjournaler mellan åren 1970 och 1990 på grund av att "det är väldigt sällsynta händelser". Eller som sjukhuset Carlos van Buren i Valparaíso vars tidigare arkiv gallrades genom ett beslut av förvaltningschefen. Det finns en stor risk att registreringar från 1970 och framöver har gallrats eftersom lagen säger att de endast är skyldiga att bevara dem i 15 år.

Trots hälsovårdsministeriets ansträngningar för att samarbeta med offren när det gäller gruppering och systematisering av uppgifterna kan man, när det gäller tio tusen landsmän, inte tillåta att förverkligandet och utövandet av en så grundläggande rättighet som rätten att lära känna sin ursprungliga släkt blir beroende av regeringens goda vilja. Eller att det inte finns något lagrum som tvingar staten att ta på sig denna roll, att det görs frivilligt. Det finns nämligen inte författningsrättsliga grunder för att detta ska beviljas alla personer utan diskriminering och hänsyn till materiella och andliga omständigheter, något som skulle ge dem möjligheter att leva ett mer komplett liv. För att inte nämna gällande serviceprinciper och principen om att statens förvaltningar inte kan undandra sig att handlägga ärenden.

I de flesta fall är det således inte möjligt för sjukhusen att lämna uppgifter om förlossningsjournalerna under perioden 1970 till 2000 eftersom de flesta har blivit förstörda.

Trots att det finns ett program för sökande efter ursprung har lagstiftningen inte moderniserats med hänsyn till offren för illegala adoptioners faktiska behov. Ett exempel på detta är de svårigheter som offren har för att komma åt sina födelsebevis eller de registreringar som gjorts med anknytning till dem samt att det är omöjligt för dem att få kopior på sjukhusjournaler.

II.- Om förekomsten av kränkningar av mänskliga rättigheter

1) I kraft av det som framfördes den 6 maj år 2019 av Nationella institutet för mänskliga rättigheter (INDH), något som inte har emotsagts av vare sig offentliga eller privata organ, är en anmälan mot staten för systematisk kränkning av de mänskliga rättigheterna välgrundad. Man har kunnat styrka att personer i statlig tjänst under årens lopp har deltagit vid olika tillfällen och i olika instanser när det gäller det illegala överlämnandet av barn. Dessa tjänstemän fanns huvudsakligen vid sjukvårdsinrättningar och genom uppsåtligt bedrägeri tillägnade de sig orättmätigt barn och kränkte, såväl när det gäller de bortförda barnen som deras föräldrar, olika rättigheter. På detta sätt blev till exempel dessas rätt till liv begränsad och påverkad på ett godtyckligt sätt. Man har pekat på att

.....dessa tjänstemäns beteende ledde till att personer försvann med tvång. På samma sätt kränktes rätten till identitet helt och hållet. Dessutom erkände man inte föräldrarnas rätt att i första hand vara de som uppfostrade sina barn. Man måste vara medveten om att ännu idag har majoriteten av de personer som blivit offer för dessa brott, det vill säga de barn som rövats bort, inte framträtt.

Enligt kriminalpolisens åsikt etablerades ett beteende med "gemensamma drag" som när utredningen påbörjats visade sig vara oväntat omfattande. Det var så omfattande att ledningen för poliskåren beslutade att bilda en särskild arbetsgrupp som administrativt leddes av Kriminalpolisens brigad för brott mot de mänskliga rättigheterna. Kriminalpolisen uppskattade att det fanns tusentals fall som måste utredas. Ovanstående vill säga att, även om det inte fanns en policy från statens sida när det gäller regelvidriga adoptioner, så fanns det under en period övergrepp som staten systematiskt och kontinuerligt negligerade. Staten visste vad som pågick men uppfyllde inte sina förpliktelser.

2) Sedan flera år tillbaka ifrågasätter den allmänna opinionen det system som har att göra med ungdomar yngre än 18 år. De fall som tagits upp av utredningskommissionen visar emellertid att bilden av det utsatta barnet som bör skyddas av det offentliga under sin barndom befinner sig i kris sedan länge, något som har samband med själva uppfattningen om när och varför staten ska ingripa. Det faktum att det fram till 1988 inte fanns några skyldigheter för staten vad gäller adoptioner bevisar att det saknades lagstiftning som kunde garantera rättigheterna. Samtidigt, enligt myndigheten för barn och unga (SENAME), har institutionerna utvecklats under de senaste decennierna. Man urskiljer tre perioder under vilka lagarna har blivit avsevärt bättre. Således kan man också hävda att institutionella svagheter och bräcklighet utgjorde en miljö som på ett väsentligt sätt främjade att dessa regelvidriga adoptioner utvecklades.

Vad som sagts ovan fråntar inte staten ansvaret då det var dess tjänstemän som agerade i processerna i fråga. De tjänstemän som var inblandade tillsammans med otaliga privata aktörer i omfattande nätverk drog fördel av bilden av eller doktrinen om det utsatta barnet som bör skyddas av staten. Faktum är att den juridiska relationen mellan personer som deltog i adoptionsprocessen var av privat natur och byggde på kontrakt. Trots detta informeras mödrarna i allmänhet inte om "adoptionen", något som innebär att adoptionsprocessen inte var privat. Bortförandet blir ett resultat av befattning eller offentlig funktion som utförs av vissa personer som får makt eller förtroende för att olovligen ta hand om barnet. Därigenom skaffar de sig uppsåtligen förmåner utifrån doktrinen om barnet i svåra eller utsatta omständigheter. Om man beaktar att de skulle kunna ha främjat adoption med samtycke som första och enda alternativ inser man varför det fanns uppsåt. Och förvaltningen kan således inte frias från ansvar emedan den hade en nyckelposition när man byggde upp det som tillät dessa bortföranden. Det var dess tjänstemän som var huvudaktörer när det gäller dessa brott.

3) I dessa fall förekom det att man inte höll sig till reglerna för adoption och även om det har begåtts brott som är under utredning vid domstolarna.....

....är det också värdefullt att fastställa att Kommissionen kunde konstatera dessa gärningar ledde fram till adoptioner. Även om gärningens art är egenmäktigt förfarande avseende underåriga och inte adoption handlar det emellertid om processer där föräldrar byts ut i syfte att förverkliga en adoption. Med andra ord fördes barnen inte bort i syfte att begå andra brott, till exempel trafficking med organ, brott med sexuell anknytning ect. Barnen fördes bort i ett specifikt syfte, nämligen för att överlämnas till andra föräldrar som hade eller inte hade vetskap om deras ursprung.

4) Att man vid bildandet av en nationell sanningskommission avseende regelvidriga adoptioner bör man beakta nedanstående alternativ:

a. Att kommissionen konstitueras genom en förordning.

i. Rettigkommissionen bildades genom förordning 355 från inrikesministeriet. I denna förordning kunde man fastställa syfte, behörighet, deltagare, tidplan och (svag) finansiering.

ii. Valechkommissionen bildades likaså genom förordning nummer 1.046 från inrikesministeriet. Den betraktades som ett rådgivande organ till presidenten. Den innehöll också syfte, behörighet, deltagare, tidplan ect. Medel tilldelades genom budgetlagen.

b. Att en kommission med mer omfattande befogenheter än Barnombudsmannen (lag nummer 21.067)/ Nationella institutet för mänskliga rättigheter (lag nummer 20.405) bildas. Man skulle kunna lägga till en permanent lagbestämmelse avseende möjligheten att bilda särskilda kommissioner i fall där det förekommer massiva och systematiska kränkningar av rättigheter och sedan i en övergångsparagraf fastställa några regler beträffande finansiering, integrering och tidplan. Andra regler kan fastställas i en förordning. Detta skulle ge kommissionen en starkare hierarkisk ställning inom rättsväsendet.

III.- Om ursprungsprogrammet

Kommissionen fick följande information från barn- och ungdomsmyndigheten (SENAME): "År 1995 inleddes verksamhet inom Sökande efter ursprunget på begäran av chilensare som adopterats till utlandet. Så småningom införlivas ansökningar från personer som adopterats inom landet. I och med att den nu gällande lag nummer 19.620 trädde i kraft började SENAME år 2000 lägga in uppgifter och organisera sökningar baserat på erfarenheterna från år 1995. I detta syfte tog man fram programmet "Sökandet efter ursprunget".

Alla uppgifter registrerades manuellt och eventuellt kan det finnas några register från den tiden.

Från och med år 2007 tar man fram de första riktlinjerna för programmet Sökandet efter ursprunget och man skapar ett särskilt informationssystem enbart för den tjänsten.

År 2014 decentraliseras administrationen av de nationella ansökningarna till enheter inom adoptionsregionerna, dvs till de områden där den sökande är bosatt. Man behåller den centrala administrationen av sökande till programmet Sökandet efter ursprunget när det gäller personer som adopterats utomlands.”

I samma framställning erkände det offentliga organet att: ”SENAME har inte information om adoptioner som gjorts i landet före år 1988 samt, att när det gäller perioden 1988 – 1999, registrerades endast bakgrundsuppgifter när det gäller ansökningar om utresa ur landet för barn i samband med adoption utomlands.”

SENAME är administrativt underställt justitieministeriet och där pågår en diskussion kring ett lagstiftningsprojekt som syftar till att skapa två verksamheter för barn. Den ena behandlar teman med anknytning till lagbrytare och den andra syftar till att förbättra det system som skyddar barn och unga. Det sistnämnda ska höra till ministeriet för social utveckling, ett offentligt organ vid vilket Kansliet för barn finns. Detta blir ännu rimligare om man beaktar att detta ministerium ska förändras och bli ministeriet för social utveckling och familj.

Institutionen SENAME har blivit för liten med hänsyn till de utmaningar som politiken i barnfrågor medför. Den roll SENAME spelar när det gäller adoptioner har varit bristfällig även om dess hantering klart har förbättrats med tiden i och med att förbättringar införts i lagstiftningen. Svagheter hos programmet avseende ursprunget är i själva verket svagheter hos SENAME.

IV.- Om databasen

Kommissionen kände till de ansträngningar som gjordes för att skapa en databas som skulle tillåta att man kunde identifiera biologiska band mellan personer. Det är nödvändigt att skapa denna databas. Den skulle tillföra något inte bara till de drabbade familjerna utan också mer generellt till samhället och allmänheten.

Denna utredningskommission känner till och erkänner justitieministeriets ansträngningar. I det avseendet delar man det humanitära resonemanget gällande stödet i fråga som dessutom har stöd i statens skyldighet att hantera detta tema.

Kommissionen anser att stödet består av registret över genetiska uppgifter från personer som söker efter varandra. Denna databas gör det möjligt för de sökande att finna varandra. Dessutom håller man med om att det inte ska behövas beslut från rättsväsendet för att få tillgång till databasen.

Således stödjer Kommissionen att detta register skapas.

V.- Om tvärsamarbete mellan institutionerna

Kommissionen hävdar att själva dess existens inte bara har gjort det möjligt att en situation som påverkar tusentals landsmän avslöjats utan att detta dessutom har gett upphov till ett positivt tryck på våra regeringsinstitutioner. Det handlar närmare bestämt om konkreta steg som olika inrättningar tagit när det gäller att utnämna och tillsätta tjänstemän på befattningar där de kan samordna inhämtandet av bakgrundsuppgifter som skulle kunna lösa de problem och klagomål som de drabbade framför. Man bedömer att dessa utnämningar är relevanta när staten hanterar frågan och detta tolkas som en början till att staten tar på sig det politiska och administrativa ansvaret.

Man bör överväga att införa detta tvärsamarbete i lagstiftningen. Det bör noteras att om det rör sig om en semikonstitutionell lag skulle detta förlänga lagstiftningsprocessen. Det andra alternativet, en författning utfärdad av förvaltningsmyndighet, skulle gå mycket snabbare.

I båda dessa alternativ bör man överväga att inkludera hälsovårdsministeriet, justitieministeriet, ministeriet för social utveckling samt att ha en förlängningsbar tidplan på ett eller två år.

KOMMISSIONEN KOMMER SÅLEDES FRAM TILL NEDANSTÅENDE SLUTSATSER OCH FÖRSLAG:

1. Att nedanstående faktorer bör beaktas under diskussionen om det lagprojekt som syftar till att modernisera och etablera ett nytt system avseende adoptioner i Chile, Tidskrift för kungörelser nummer 9119-18, vilket för närvarande behandlas i Senaten:

- Artikel 12 i projektet om rätten att få veta sitt ursprungliga släktskap fastställer vissa begränsningar: 14 års ålder och att man bara informerar om huruvida släktskapet härrör från adoption. Men man säger ingenting om tillgången till dokumentation och intyg såsom födelsebevis. Där finns det förbehåll i kraft av bestämmelserna i artikel 10 i projektet i fråga. De enda som kan få tillgång till uppgifterna är parterna i målet om adoption eller deras rättegångsombud, inte övriga rättsliga instanser. Ännu mindre har de som efter adoptionen begär information denna möjlighet.

- Trots att kapitel VI i projektet – artiklarna 66 och 67 – reglerar skyldigheten att bevara uppgifterna och rätten att söka efter sitt ursprung fastställs att folkbokföringsmyndighetens enda skyldighet är att tillhandahålla "uppgifter om enskilda i respektive juridiska process". I andra stycket i artikel 66 föreläggs sedan folkbokföringsregistret att "garantera att uppgifter angående ursprungsfamiljens identitet och övriga bakgrundsuppgifter i samband med adoptionen bevaras".

- Slutligen begränsar sig artikel 67 om sökandet efter sitt ursprung till att specificera att den person som är intresserad av att söka sin ursprungsfamilj ska.....

.....på ett eller annat sätt få rådgivning av ett godkänt organ som deltog i adoptionsprocessen, SENAME eller någon organisation som ersätter SENAME. Det kan i princip mycket väl förstås som att detta är nämnda institutioners skyldighet. Men om man tolkar det annorlunda kan det ses som att offret begränsas i sina möjligheter att fritt välja sin juridiska företrädare. Detta är något som bör vara en fråga för den berördas vilja.

- Vad gäller detta bör man stärka rätten att få tillgång till information från hälso- och sjukvården, som utgör den primära källan, och man bör underlätta processen för dem som söker sitt ursprung. För närvarande handläggs detta av SENAME som saknar enhetliga regler. Denna rättighet har samband med rätten till sin identitet och därför är den angelägen för de adopterade. Begränsningar av denna princip kan endast vara sådana som är lagstadgade.

- I detta avseende föreslås: 1) Att man i projektet lägger till en förändring av artikel 2 i i lag nummer 19.628 om patienters rättigheter och skyldigheter som ger SENAME, samverkande organisationer eller juridiska ombud möjlighet att få en kopia av förlossningsjournalen när någon utövar sin rätt att söka sitt ursprung. 2) Att den adopterade får tillgång till dokumentation och arkiv som berör hans/hennes ursprungsfamilj. Det ska inte krävas tillstånd från föräldrarna om det rör sig om en underårig. Det bör inte heller finnas restriktioner när det gäller hans/hennes identitet i förhållande till den utvidgade familjen och när det gäller moderns samtycke. 3) Att man ändrar artikel 66 så att dess inriktning blir att man fastställer att folkbokföringsregistrets skyldighet att informera inte bara ska omfatta information om släktskapets natur utan också tillhandahållande av kopior av alla intyg och dokument som man har och som kan leda till att man kan identifiera den sökandes föräldrar. 4) För att sammanfatta ovanstående föreslås att man lägger till ett nytt register utöver de som artikel 9 i projektet refererar till. Det skulle vara ett register över anmälare av illegala eller regelvidriga adoptioner som skulle finnas tillsammans med registret över de som ansökt om att delta i programmet Sökandet efter ursprunget.

Dessa förändringar innebär utan tvivel kraftiga åtgärder som riktar verksamheten mot dem som bland annat genom bedrägeri och maktmissbruk har lagt beslag på ett barn och mot föräldrarnas vilja överlämnat det till adoption. Likaså bör man fastställa strängare straff för dem som adopterar barn och är medvetna om att bakom detta ligger olovligt agerande.

2. – Såväl nationella som internationella privata verksamheter bör uteslutas från adoptionsprocesserna. Detta eftersom de har varit den huvudsakliga kanalen när det gäller att förverkliga trafiken med barn och eftersom de på ett eller annat sätt har erhållit ersättning för sitt agerande.

3. – Minister Carroza bör få mer resurser, såväl när det gäller personal som när det gäller pengar i syfte att förbättra och effektivisera den rättsliga utredningen avseende regelvidriga adoptioner. I syfte att lyckas med dessa målsättningar är tanken att koncentrera utredningarna av regelvidriga adoptioner till en enda domare. Det är därför mycket viktigt att regeringen avsätter ytterligare medel för att finansiera rättsväsendet och den chilenska kriminalpolisen (PDI) så att de har vad de behöver för att.....

.....framgångsrikt genomföra en utredning som omfattar mer än åtta tusen illegala adoptioner.

På grund av ovanstående rekommenderas att man så snart som möjligt ber regeringen att överväga att i avsnitten för hälsovårdsministeriet, justitieministeriet och själva rättsväsendet införa en särskild budgetanteckning i lag om den offentliga sektorns budget för år2020.

4. – Upprätta en direkt förbindelse mellan föreningen Hijos y Madres del Silencio och folkbokföringsregistret i syfte att skapa en snabb och effektiv förbindelse mellan föreningen Hijos y Madres del Silencio och de myndigheter som skulle kunna ha uppgifter om ärendet i fråga. Därigenom skulle man snabbt kunna föra vidare såväl frågor som behov av rådgivning samt den information som inhämtas inom detta område.

5. – Skapa en sannings- och upprättelsekommission för att å ena sidan finna och fastställa sanningen i det som inträffat samt för att effektivt ge upprättelse för de förluster som drabbat familjer och barn som blivit offer för bortförande. Och å andra sidan för att fastställa ansvaret vad gäller alla de personer som har deltagit i de gärningar som begåtts. Det handlar således om att samla in information som berör olika delar av statsmakten, införliva saken i landets historia samt om att statsmakten ska ta på sig vederbörligt ansvar för att ha försummat kontrollen, visat oförmåga att garantera rätten till identitet, för att myndigheterna skyddat förövarna, för att det inte finns tillräckliga rättsliga resurser, för att de varit ovilliga att ge svar, för brister i det offentliga systemet ect. Det sistnämnda banar förvisso väg för de personer som är berörda och/eller drabbade när det gäller att kunna göra en anmälan som eventuellt skulle kunna handläggas snabbt och säkert vid domstolarna. Därigenom skulle personerna i fråga åtminstone få veta att de själva eller deras barn ofrivilligt överlämnades till adoption. Å andra sidan bör man bevara den samordning som redan etablerats mellan de berörda ministerierna, d v s hälsovårdsministeriet och justitieministeriet samt lägga till de tjänstemän som utsetts av kriminalpolisen och ministeriet för social utveckling och familj. Avsikten med detta är att man ska kunna fortsätta att ta emot anmälningar och granska bakgrundsuppgifter fram till dess nämnda kommission har bildats.

6. – Stärka programmet Ursprung och underlätta för de berörda att utöva sin rätt att söka efter sitt ursprung, justera tidsfristerna och tillåta att vissa fall lagförs om man misstänker att det förekommit bortförande av underåriga. Man bör utreda om detta program ska överföras till ministeriet för social utveckling och Barnkansliet, särskilt som detta ska omvandlas till ett ministerium för social utveckling och familj.

7. – Skapa en bank med genetiska DNA-spår som tillåter att man för ett register över dem som söker efter sina släktingar i samband med eventuellt regelvidriga adoptioner. Syftet skulle vara att på ett trovärdigt sätt fastställa det biologiska bandet mellan de sökande. Denna databas ska uppdateras och vara aktuell och det ska finnas möjligheter att, såväl i nutid som i framtiden, samköra den med andra internationella databaser av liknande typ. Den bör finnas på Rättsmedicinsk service.

8. – Man ska ha en inriktning mot att adopterade chilensare ska få rätt att anta sina ursprungsföräldrars nationalitet samt att de i kraft av författning och lagar ska kunna överföra denna till sina barn. Likaså ska de, som konstaterat att någon av deras föräldrar härstammar från någon ursprungsbefolkning som är erkänd av de chilenska lagarna, få behålla denna identitet.

9. – Ta fram en nationell och internationell kampanj för att sprida kunskap om de fakta som denna rapport redovisar.

LEDAMÖTERNA SANDRA AMAR, XIMENA OSSANDON, NATALIA CASTILLO OCH ERIKA OLIVERA, BORIS BARRERA, ALVARO CARTER, CARLOS ABEL JARPA, LUIS ROCAFULL OCH RAUL SOTO RÖSTADE FÖR. LEDAMOTEN GUSTAVO SANHUEZA AVSTOD FRÅN ATT RÖSTA.

UNDANTAG GÖRS FÖR PUNKTERNA 2 OCH 5 I FÖRSLAGET DÄR RÖSTERNA UTFÖLL SOM NEDAN:

PUNKT 2:

LEDAMÖTERNA NATALIA CASTILLO, BORIS BARRERA, CARLOS ABEL JARPA, JAIME NARANJO, LUIS ROCAFULL OCH RAUL SOTO RÖSTADE FÖR DENNA PUNKT. LEDAMÖTERNA ERIKA OLIVERA, XIMENA OSSANDON OCH GUSTAVO SANHUEZA RÖSTADE MOT.

PUNKT 5:

LEDAMÖTERNA XIMENA OSSANDON, NATALIA CASTILLO, ERIKA OLIVERA, BORIS BARRERA, ALVARO CARTER, CARLOS ABEL JARPA, JAIME NARANJO, LUIS ROCAFULL OCH RAUL SOTO RÖSTADE FÖR DENNA PUNKT. LEDAMOTEN GUSTAVO SANHUEZA RÖSTADE MOT.

VI. – FÖREDRAGANDE LEDAMOT

Kommissionen utsåg **BORIS BARRERA MORENO** till föredragande ledamot.

Detta har behandlats och beslutats under sammanträden som hållits den 16 januari, den 4, 11 och 18 mars, den 1, 8 15 och 22 april, den 6, 13 och 27 maj, den 3 och 10 juni, den 1 och 8 juli år 2019. Närvarande var ledamöterna Sandra Amar, Natalia Castillo, Loreto Carvajal, Catalina del Real, Erika Olivera, Ximena Ossandón, Boris Barrera (ordförande), Alvaro Carter, Carlos Abel Jarpa, Jaime Naranjo, Luis Rocafull, Gustavo Sanhueza och Raúl Soto.

Kommissionens sammanträdesrum den 24 juli år 2019.

ROBERTO FUENTES INNOCENTI
Kommissionens sekreterare